
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ТА РЕДАГУВАННЯ

УДК 007:304:655

О. Д. Кузнецова

ТИПОЛОГІЯ УКРАЇНОМОВНИХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ПРАЦЬ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРИ СЕРБЕНСЬКОЇ

Методологія дослідження. Для типологізації багатогранної лексикографічної творчості з 1975 р. до 2019 р. представника центру українського словникарства у Львові, професора факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, академіка Академії наук вищої школи Олександри Сербенської на основі загальнонаукових методів аналізу, синтезу, аналогії, спостереження, порівняння словників, довідників виявлено типологічні ознаки, схарактеризовано всі лексикографічні теоретичні, прикладні, критичні праці професора.

Щоб встановити типи лексикографічних праць професора Олександри Сербенської, застосовано комплексний аналіз, описовий, аналітико-описовий, оцінний, кількісний, статистичний, зіставний, порівняльний, типологічний аналіз та метод рейтингу.

З метою накопичення наукових фактів використано метод вивчення бібліографічних списків публікацій професора Олександри Сербенської, метод складання бібліографії джерел, пов'язаних з досліджуваною проблемою; метод цитування, анотування основного змісту лексикографічних праць.

Результати. Поділено прикладні лексикографічні праці професора Олександри Сербенської на навчальні (малі словники, мінісловнички й довідники), теоретичні (наукові статті, наукові доповіді), критичні (рецензії на словники та рецензії на інші лексикографічні праці). Диференційовано праці професора Олександри Сербенської з теоретичної лексикографії за жанровими ознаками на наукові, науково-популярні статті, наукові доповіді та визначено їх належність до підрозділів теоретичної лексикографії, встановлено належність рецензій до підрозділів критичної лексикографії.

Новизна. Вперше здійснена типологія друкованих україномовних словників, довідників професора Олександри Сербенської за стилем викладу, функціями, призначенням, обсягом, кількістю слів, охопленням лексики, адресністю, тиражами, способом зберігання лексикографічної інформації, моно/поліаспектністю, відбором одиниць обробки, завданнями, першістю видання типу словника, призначенням, способом зберігання інформації, оперування нею.

Практична значущість. Встановлена типологія лінгвістичних словників професора Олександри Сербенської дозволяє проводити порівняльні дослідження однотипних словників інших авторів, оцінювати їхні методи опису лексики, вибирати найвдаліші типи словників для ефективного подання лексикографічної інформації. Практичне значення типології словників визначається можливістю уніфікації та вдосконалення методів укладання однотипних словників.

Ключові слова: українська лексикографія, типологія словників, Олександра Сербенська, теоретична, прикладна, критична, комп'ютерна лексикографія.

I. Вступ

Створення надійної типології україномовних словників є гострою науковою, прикладною проблемою, оскільки визначення типових ознак лексикографічних праць необхідно для всебічного їх аналізу, виявлення лакун в україномовному словникарстві та якомога швидшого їх заповнення для подальшого оцифрування та використання on-line.

Вивчення типології теоретичних, прикладних і критичних лексикографічних праць професора Олександри Сербенської зумовлено багатством, численністю її лексикографічних наукових праць з глибокими теоретичними осмисленнями, систематизацією мовних проблем і вмінням знаходити їх розв'язання.

Удосконалення україномовного словникарства, необхідність осмислення типології теоретичних, критичних лексикографічних статей, рецензій за авторства, співавторства професора, Заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка Олександри

Сербенської, академіка вищої школи, яка представляє університетський філологічний напрям львівської україномовної лексикографії, є злободенною науковою, суспільно значущою, прикладною проблемою українського мовознавства, екології, культури, захисту української мови.

Професор Олександра Сербенська працює в лексикографії з 1970-х рр., очолюючи колективи дослідників з Львівського національного університету імені Івана Франка, Академії наук України, керуючи науковими бюджетними темами.

Словники, довідники професора Олександри Сербенської, видані багатотисячними тиражами, є цінним джерелом нормативної інформації, сприяють підвищенню культури мови, комунікативної культури мовної особистості, поглибленню знань, очищенню мови від неправильних слів, поповненню словникового запасу.

Охоплення всіх праць професора Олександри Сербенської з української лексикографії, комплексний підхід до дослідження типології україномовних словників, наукових, критичних лексикографічних праць сприятиме визначенню місця, ролі, значення її прикладних, теоретичних, критичних лексикографічних праць.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження – для визначення реального наукового внеску професора Олександри Сербенської в україномовне словникарство, теоретичну, критичну лексикографію за різними типами ознаками систематизувати словники, довідники, лексикографічні теоретичні й критичні її праці, показати злободенність і затребуваність її лексикографічного доробку.

З метою вдосконалення сучасної теоретичної, практичної, критичної лексикографії, сприяння лексикографічній параметризації українського словникового фонду, заповнення лексикографічних лакун у подальших типологічних дослідженнях маємо виконати такі завдання: інвентаризувати мовні словники, довідники, наукові лексикографічні статті, рецензії професора Олександри Сербенської, встановити їх особливості, типологічні ознаки праць з теоретичної, практичної, критичної лексикографії.

Розподіл багатоманіття словників, довідників, лексикографічних праць професора Олександри Сербенської за різними ознаками дозволить проводити порівняльні дослідження її словників з однотипними словниками інших авторів, оцінювати конкретні методи опису лексики в словниках, що належать до одного типу, і вибирати найвдаліші прийоми представлення лексикографічної інформації в окремих типах словників як затребуваної дослідницької проблеми української теоретичної, прикладної й критичної лексикографії.

Для поділу словників, теоретичних, критичних лексикографічних праць професора Олександри Сербенської на типи виділено їхні переважні диференційні ознаки, застосовано аналітико-описовий, оцінний методи.

III. Результати

Сьогодні типологію україномовних словників як складову теоретичної лексикографії висвітлюють знані дослідники в своїх книгах: Ольга Кровицька у монографії «Українська лексикографія: теорія і практика», Орися Демська у підручнику «Вступ до лексикографії», Володимир Дубічинський у посібнику «Лексикографія», Іван Ціхоцький, Оксана Левчук у посібнику «Лексикографічний практикум» та інші дослідники, які подають власні авторські типології словників, довідників за різними ознаками.

Українські словникарі мають свої а в т о р с ь к і типології лінгвістичних словників, в основу яких покладена різна кількість ознак щодо лексикографічних праць.

У наш час нові словники з української мови виходять у світ постійно, і постає проблема визначення їхнього місця в типології. Деякі типологічні ознаки повторюються в більшості словників. Найчастіше: призначення, орієнтація на тип споживача, структура, обсяг, відбір лексики, число мов, характеристика одиниці опису за її формою, нормативність.

Часто через велику кількість типологічних ознак один і той самий словник належить до різних типів, тому не можна вважати лексикографічну проблему типології словників вичерпаною, вона є дискусійною. Дослідниця Тетяна Володіна в теоретичній статті «Типологія лінгвістичних словників» осмислює укладання типології термінологічних словників у германістиці. Слушними є її пропозиції щодо «визначення і всебічного аналізу існуючих типів словників, що необхідно для встановлення загальних принципів їх створення, врахування особливостей реалізації цих принципів при підготовці окремих різновидів словників і вироблення однакових підходів до опису спеціальної лексики в однотипних словниках. Створення типології словників передбачає виділення певних лексикографічних характеристик, параметрів для класифікації, опису та оцінки словників, а також їх проектування» [2, с. 39].

Співробітниця відділу української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України Ганна Войтів і Ольга Кровицька у статті «Науковий осередок українського словникарства у Львові: історія і досвід» змістовно охарактеризували три словники за участю професора Олександри Сербенської: «Словник паронімів української мови» (Л., 1986), укладений Олександром Сербенською та Дмитром Гринчишиним; «Словник труднощів української мови» (К., 1989), укладений Дмитром Гринчишиним, Олександром Сербенською, Зеновієм Терлаком; «Словник-

довідник з культури української мови», (Л., 1996), укладений Дмитром Гринчишином, Анатолієм Капелюшним, Олександром Сербенською, Зеновієм Терлаком [1, с. 245–246].

Однак жодний дослідник комплексно не здійснював типологію всіх лексикографічних праць: словників, теоретичних, критичних лексикографічних публікацій професора Олександри Сербенської, не диференціював її україномовні словники, довідники, лексикографічні статті, доповіді, рецензії на типи за різними параметрами.

Новизна дослідження – в системному баченні теорії, практики, критики, історії української лексикографії професора Олександри Сербенської та типології її теоретичних, прикладних, критичних, історичних лексикографічних праць. Джерельним матеріалом аналізу стали словники, довідники, лексикографічні наукові статті, доповіді, тези, рецензії професора Олександри Сербенської від року виходу першої лексикографічної праці 1975 р. до наших днів.

Основними проблемами сучасної україномовної теоретичної лексикографії є створення надійної загальної типології словників, чому сприяє інвентаризація параметрів, визначення ознак, вимог до окремих типів словників, вироблення однакових підходів до опису лексики в однотипних словниках. Знання типології україномовних словників за різними ознаками дасть можливість спростити технології створення словників, уніфікувати їх структуру.

Важливе значення для типології словників мають типологічні ознаки, за якими поділяємо друковані словники професора Олександри Сербенської. П'ятнадцять україномовних словників, словничків, довідників професора, можна зарахувати за *стилем викладу* до науково-популярних, що сприяють поширенню норм, культури української мови.

Усі словники професора Олександри Сербенської за *функцією* належать до *мовоохоронних*, що сприяють збереженню української мови як національної цінності.

Словники, словнички, довідники професора Олександри Сербенської за *призначенням* – нормативні, прескриптивні, що подають норму стилістичного, культурномовного вживання слів, їх граматичні форми, наголос.

З 1986 до 2019 р. видано й перевидано за *обсягом, кількістю слів* 7 малих словників, що містять до 30 000 слів, 8 – мінісловників, довідників.

Усі словники, довідники професора Олександри Сербенської за *охопленням лексики* – часткові, вибіркові.

За *адресністю*, тобто читацькою аудиторією, на яку вони розраховані, серед україномовних словників професора Олександри Сербенської найбільше 8 словничків, довідників *для студентів*. Так, 7 *загальних* словників сприяють нормативному, правильному використанню слова всіма користувачами української мови.

За *тиражністю* навчальні україномовні словники, видані невеликими тиражами для студентів-журналістів університетів, водночас є дидактичними засобами на практичних заняттях для забезпечення освітніх потреб. До *багатотиражних словників*, що мають два-три перевидання, належить «Словник паронімів української мови» / О. Сербенська, Д. Гринчишин (Київ, 1989), (Київ, 2008); «Словник труднощів української мови» за редакцією С. Єрмоленко (Київ, 1989), серед співавторів якого є і професор Олександра Сербенська (Київ, 1989); «Словник-довідник з культури української мови» / О. Сербенська, Д. Гринчишин, А. Капелюший, З. Терлак (Київ, 1996), (Київ, 2006); «Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитися і правильно говорити» / В. Бабенко, М. Білоус, Ю. Редько, О. Федик, О. Сербенська та ін. за редакцією О. Сербенської (Львів, 1994); (Львів, 2011); (Львів, 2017).

Усі лексикографічні словники професора Олександри Сербенської за *способом зберігання лексикографічної інформації та оперування нею* належать до друкованих, уперше оприлюднені як книги.

До онлайн-словників, що забезпечують швидкий пошук необхідної лексикографічної інформації на комп'ютері чи смартфоні, можна зарахувати три друкованих словники. «Словник труднощів української мови» має електронну версію в інтернеті. Електронний варіант є у «Словника з культури української мови». Останній підготований відділом інформаційних технологій наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія» для доступу лише її співробітникам та студентам (<https://litpro2.oa.edu.ua/books/preview/223>).

Друковане видання «Антисуржик» містить ненормативні суржикізми, а також відповідники літературної мови.

За *моно/поліаспектністю* одномовні словники, довідники з української мови професора Олександри Сербенської містять лексикологічну, семантичну, граматичну, акцентну, орфоепічну, орфографічну, стилістичну та інші характеристики одиниць мови, що дає підстави віднести їх до *багатоаспектних* словників української мови.

Основна частина мінісловників професора Олександри Сербенської за *відбором одиниць обробки* належить до *селективних*, з обмеженим відбором слів, вузьким призначенням – забезпечити ефективне засвоєння знань студентами, зокрема: Методичний посібник – мінісловник для студентів III–V курсів факультету журналістики «Слова та їхні форми, у яких найчастіше порушують норми наголошування», укладений Олександром Сербенською та Марією Білоус.

За завданнями словники професора Олександри Сербенської належать до *тлумачних*, що дають пояснення значень слів, словосполучень, містять граматичні характеристики, правила вимови, написання, описують смислові зв'язки слова з іншими словами, особливості використання, словотворчі можливості.

Словники за співавторства можна характеризувати за *новизною в науці*, першістю в Україні. За визнанням Дмитра Гринчишина, співавтора Олександри Сербенської, «Словник паронімів української мови» (1986) був першим такого типу словником в Україні й приніс укладачам відомість як лексикографів. «Словник труднощів української мови» (1989) містить близько 15 000 слів, за редакцією член-кореспондента НАН України Світлани Єрмоленко, в якому серед співавторів – професор Олександра Сербенська, їй належать слова на **а, б, м, н, о** – це перший в Україні універсальний словник, що системно відображає орфоепічні, акцентологічні, орфографічні, лексичні, фразеологічні, граматичні норми сучасної української літературної мови.

У статті «Алмази творчості блискучі» (І. Франко) професор Анастасія Мамалига, доктор філологічних наук, професор кафедри мови та стилістики Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка пише: «Значною є праця О. Сербенської у словникарстві. Часто про ці словники за її участю можна сказати «перший», «вперше»: «Словник паронімів української мови» (спільно з Д. Гринчишином), «Словник труднощів української мови» (у співавт. з Д. Г. Гринчишином, А. О. Капелюшним, О. М. Пазяк, З. М. Терлаком), «Словник-довідник з культури української мови» (співавт.: Д. Гринчишин, А. Капелюшний, З. Терлак) та ін.» [6, с. 317].

За *призначенням* мінісловники, довідники за авторства, співавторства професора Олександри Сербенської належать до **навчальних**, що укладені для студентів, майбутніх журналістів, філологів, щоб допомогти засвоїти норми української літературної мови. Зокрема, практичний словничок-довідник О. Сербенської, М. Білоус «Екологія українського слова», що має три перевидання.

За *перевиданням* друкований «Антисуржик» також має три перевидання: Сербенська О. А. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: навч. видання / Ю. Редько, О. Федик та ін.; за заг. ред. О. Сербенської. Львів: Світ, 1994. 150 с.; доповн. і перероб. Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 258 с. Львів: Априорі, 2011. 304 с.; доповн. і перероб. Львів: Априорі, 2017. 304 с.; доповн. і перероб. Львів: Априорі, 2019. 304 с.

Десять наукових лексикографічних праць, з них сім доповідей, три статті, професора Олександри Сербенської належать до теоретичної лексикографії, які за диференціацією Орісі Демської зі статті «Два аспекти лексикографії: місце у системі мовознавчих дисциплін і структура» поділяємо на *науково-популярні*, до прикладу стаття «Словник – настільна книга вчителя і учня», що опублікована в журналі «Українська мова і література в школі» 1987 р., написана в співавторстві з Марією Білоус; *наукові*, до прикладу стаття «Практичний словничок складних випадків слововживання», що опублікована у збірнику «Етика, естетика і культура спілкування», та наукова стаття «Засади лексикографічного опрацювання медійної термінології в довіднику «Slovník terminologie medialnej», що опублікована у Віснику Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології» 2010 р. в № 676. Останню статтю можна зарахувати до теоретичної нормативної, фахової, мас-медійної лексикографії.

Як теоретик мас-медійної лексикографії професор Олександра Сербенська опублікувала 2010 р. наукову статтю «Засади лексикографічного опрацювання медійної термінології в довіднику «Slovník terminologie medialnej» (К, 2006)», в якій проектує досвід польських словникарів на українські реалії, розкриває засади словника польської медійної термінології, звернувши увагу на добір, характер системи понять термінів засобів масової комунікації, спосіб опрацювання словникової статті. Цю наукову лексикографічну статтю можна зарахувати до порівняльної двомовної лексикографії.

Наукові доповіді професора Олександри Сербенської «Характерні особливості мови преси Донбасу періоду перебудови» та «Мова газет Тернопільщини» можна означити як теоретичні праці з прикладної, мас-медійної термінографії, картографічної лексикографії, що сприяють кодифікації мовної норми, повноті лексикографічних знань.

Доповідь «Словник мови художніх творів Івана Франка (пробний зошит)» можна віднести до конкретної, історичної, письменницької лексикографії, що розкриває особливості української мови Івана Франка.

Три доповіді професора Олександри Сербенської «Наукові засади усунення деформацій української мови та його інформаційно-комп'ютерне забезпечення», «Комп'ютерна підтримка навчального посібника «Антисуржик», «Комп'ютерно-інформаційне забезпечення усунення деформацій української мови» можна зарахувати до комп'ютерної нормативної лексикографії.

Професор Олександра Сербенська має напрацювання в наймолодшій галузі лексикографії – науковій лексикографічній критиці. У своїх наукових критичних статтях, рецензіях дослідниця оцінює, аналізує словники, якість засад їх укладання. До прикладу, доповідь професора Олександри Сербенської «Франкова енциклопедія Галицьких народних приповідок», яку можна віднести до історичної критичної лексикографії.

Ще одним підтвердженням внеску до лексикографічної критики професора Олександри Сербенської є її рецензія на нововидані мовні словники, що аналізують словникову продукцію, коригують роботу лексикографів. До прикладу, рецензія, яку відносимо до історичної критичної лексикографії «Книга забутих, призабутих і приспаних слів» на словник «Галицький гвар» Володири Карпина-Ортинського, який містить 15 тисяч слів-галицизмів.

До сучасної критичної лексикографії зараховуємо рецензію «Дослідження польського мовознавця» на працю Michał Łesiów. *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*. Lublin, 1971, що опублікована в науковому збірнику «Українське слов'янознавство», 1975 р. (Ч. 11. С. 98–101) та рецензію на «Верхньолужицький словник» К. Трофимовича, опубліковану в журналі «Проблеми слов'янознавства» 1977 р. (Вип. 15. С. 126–130).

Рецензія професора Олександри Сербенської «Книга про міжчастиномовні мандри слів» на «Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови», укладений Н. Глібчук, У. Добосевич і виданий Львівським видавництвом «Апріорі» 2016 р., засвідчує її внесок в українську сучасну критичну лексикографію.

IV. Висновки

Підсумовуючи дослідження типології лексикографічних прикладних, теоретичних, критичних праць професора Олександри Сербенської, варто зауважити, що серед словників за авторства, співавторства професора Олександри Сербенської переважають: одномовні (україномовні), нормативні (популяризують норми української літературної мови), тлумачні (пояснюють правильність), стилістичні, культуромовні, навчальні, друковані та он-лайн словники.

Загалом лексикографічні праці професора Олександри Сербенської належать до теоретичної, критичної, довідкової, комп'ютерної, прикладної, навчальної, одномовної, україномовної, культуромовної, екологомовної лексикографії.

Дослідження типології словників професора Олександри Сербенської розкрило все їх багатоманіття за різними типологічними ознаками, дозволило проводити порівняльні дослідження однотипних словників інших авторів, оцінювати їхні методи опису лексики, вибирати найвдаліші типи словників для ефективного подання лексикографічної інформації. Практичне значення типології словників визначається можливістю уніфікації та вдосконалення методів укладання однотипних словників.

Типологія лексикографічних теоретичних, критичних праць професора Олександри Сербенської дозволила визначити її реальний науковий внесок, виявити резерви, показати залежність типу словника від особливостей розуміння завдань типу, його прикладного значення та призначення.

Дослідження типології лексикографічних праць професора Олександри Сербенської засвідчує багатовекторність, сучасність, затребуваність, якість, конкурентоздатність з-поміж значної кількості нових словників інших авторів.

Перспективу подальших лексикографічних розвідок вбачаємо в дослідженні типології словників за невиявленими нами параметрами, ознаками, побудовою лінгвістичного опису, структурою словників, довідників.

Потребують наукової оцінки проблеми організації україномовного словникарства в університетах, особливо з використанням новітніх комп'ютерних та інтернет-технологій як інструментів їх створення й використання.

Пропозиції: укласти бібліографію словників, довідників окремих праць з теоретичної, критичної лексикографії за авторства, співавторства професора Олександри Сербенської, вивчити структурно-змістовні особливості словників, довідників.

Варто видати бібліографічний покажчик лексикографічних праць професора Олександри Сербенської на допомогу науковій праці дослідників та для навчання студентів, інших користувачів, де словники подати за типами, у хронологічній послідовності. Можна укласти покажчик у формі таблиці, вказавши рік, місце, розділ лексикографічних праць та словників, що дасть змогу простежити розвиток лексикографії професора Олександри Сербенської та кожного типу словників зокрема. Оптимізації словникарства може також сприяти дослідження типологічних моделей кожного типу україномовного словника. Типологію словників можна використати в комп'ютерних програмах для кодування й розшифрування інформації.

Список використаної літератури

1. Войтів Г., Кровицька О. Науковий осередок українського словникарства у Львові: історія і довід. *Теле- та радіожурналістика*. 2019. Вип. 18. С. 245–254.
2. Володіна Т. Типологія лінгвістичних словників. *Science and Education a New Dimension: Philology*. I (3). Issue 13 2013. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/volodina_t_typology_of_linguistic_dictionaries.pdf (date of request: 08.08.2019).
3. Демська О. Два аспекти лексикографії: місце у системі мовознавчих дисциплін і структура. *Марістеріум*. Вип. 37. С. 19–23. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10746/Demaska_Dva_aspekty_leksykohrafiyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y (date of request: 18.08.2019).
4. Дубічинський В. В. Лексикографія. Харків: НТУ «ХПІ», 2012. 66 с.

5. Кровицька О. Українська лексикографія: теорія і практика: монографія. Львів, 2005. 175 с.
6. Мамалига А. «Алмази творчості блискучі» (І. Франко). *Теле- та радіожурналістика*. 2008. № 8. С. 315–319.
7. Список публікацій Олександри Сербенської. *Теле- та радіожурналістика*. 2019. Вип. 18. С. 72–87.

References

1. Voitiv, H., Krovyt'ska, O. (2019). The scientific sequence of the Ukrainian vocabulary in Lviv: history and additional. *Television journal magazine*, 18, 245–254. (in Ukrainian).
2. Volodina, T. (2013). Typology of linguistic dictionaries. *Science and Education a New Dimension: Philology*, 1(3), 13. Retrieved from: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/volodina_t_typology_of_linguistic_dictionaries.pdf (date of request: 08.08.2019). (in Ukrainian).
3. Dem'ska O. Two aspects of lexicography: place in the system of linguistic disciplines and structure. *Magisterium*, 37, 19–23. Retrieved from: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10746/Dem'ska_Dva_aspekty_leksykohrafiyi.pdf?sequence=1&isAllowed=y (date of request: 18.08.2019). (in Ukrainian).
4. Dubichynskiyi, V. V. (2012). *Lexicography*. Charciv: NTU «ChPI», 66 p. (in Ukrainian).
5. Krovyt'ska, O. (2005). *Ukrainian lexicography: theory and practice: monograph*. Lviv, 175 p. (in Ukrainian).
6. Mamalyga, A. (2008). "Diamonds of Creativity Brilliant" (I. Franko). *Television and radio journalism*, 8, 315–319. (in Ukrainian).
7. List of publications by Alexandra Serbenskaya. *Television and radio journalism*. (2019). 18, 72–87. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 18.08.2019.

Kuznetsova O. Typology of Ukrainian-Language Lexicographic Works of Professor Olexandra Serbenska

Research methodology. *The article typologizes a multifaceted study of lexicography from 1975 to 2019, a representative of the Center for Ukrainian Lexicography in Lviv, Professor of Journalism at Ivan Franko National University of Lviv, Academician of the Academy of Sciences of Olexandra Serbenska, an anatomist, comparison of dictionaries, directories revealed typological features, characterized all the lexicographic theoretical, applied, critical works of the professor.*

To establish the types of lexicographic works of Professor Olexandra Serbenska, a complex analysis, descriptive, analytical and descriptive, evaluative, quantitative, statistical, comparative, comparative, typological analysis and rating method were applied. Prof. Olexandra Serbenska's applied lexicographic works are divided into applied (dictionaries, directories), theoretical (scientific articles, scientific reports), critical (dictionaries and other lexicographic works).

In order to accumulate scientific facts, we used the method of studying bibliographic lists of publications of Professor Olexandra Serbenska, the method of compiling a bibliography of sources related to the problem under study; citation method, annotation of the main content of lexicographic works.

Results. *Applied lexicographic works of Professor Olexandra Serbenska are divided into educational (small dictionaries, mini-dictionary and reference books), theoretical (scientific articles, scientific reports), critical (dictionary reviews and reviews of other lexicographic works). Prof. Olexandra Serbenska's works on theoretical lexicography by genre traits were differentiated: on scientific, popular science articles, scientific reports and their affiliation to the lexicography subdivisions, critical lexicography subdivisions were established in reviews.*

Novelty. *It is for the first time typology of printed Ukrainian dictionaries, Professor Olexandra Serbenska's manuals by presentation style, functions, purpose, volume, word count, vocabulary coverage, targeting, circulation, method of storing lexicographic information, mono / polyperspectivity, selection of units, edition, purpose, way of storing information, handling it.*

Practical implications. *The established typology of linguistic dictionaries of Professor Olexandra Serbenska will allow to carry out comparative studies of the same dictionaries of other authors, to evaluate their methods of description of vocabulary, to choose the most successful types of dictionaries for effective presentation of lexicographic information. The practical importance of the typology of dictionaries is determined by the possibility of unification and improvement of methods of compiling the same dictionaries.*

Key words: *Ukrainian lexicographer, dictionary typology, Olexandra Serbenska, theoretical, applied, critical, computer lexicography.*